

der sker saadanne Kalamiteter som dem, vi have været Vidne til i den forløbne Sommer, virker det ogsaa ind paa de Selskaber, som i og for sig have deres Ting i Orden. Der opstaar let i Befolkningen og ud over Landet en Nervøsitet, som ogsaa kommer de Selskaber til Glæde, der i og for sig ikke have fortjent det. Jeg kan nævne, at jeg har haft Vejlighed til paa nært Hold at iagttage et saadant Forhold. Det er nu 18 Aar siden, at der skete et Underløb i en Brandkasse, og at den Folkebank gik fallit under meget mislige Omstændigheder. Saa skete der det, at den Uro og Nervøsitet, som var oppe i Befolkningen, blev benyttet til et Angreb paa en Sparekasse her paa Sjælland — det er jo bekendte Sager, som jeg her taler om — nemlig den Sparekasse, som jeg nu har den Ære at staa i Spidsen for. Der blev uddraget Penge i Millionvis, og det saa en Tid ud, som om det hele skulde ramle sammen, men der blev saa udnævnt to dygtige, uafhængige, jagtynlige Mænd til at undersøgte denne Sparekasses Stilling en nøje Undersøgelse, og ved denne Undersøgelse viste det sig da, at den var i en fuldkommen god og perfekt Orden. Alligevel var Ulykken sket, de store Uddrag vare skete, og Følgen deraf havde været en Mængde Opsigelser til Sparekassen, Udgifter og Ubehageligheder for Pantedebitorerne og betydelige Udgifter for at skaffe Penge til Bejle for selve Sparekassen. Over 100,000 Kr. bleve ved denne Vejlighed anvendte, i Virkeligheden til ingen Verdens Nytte og uden nogen som helst Grund. Nu skal jeg ganske vist indrømme, at hvad der er sket i den forløbne Sommer, til Ære for Befolkningens sunde Sans, ikke nogetsteds har fremkaldt noget af det, man kalder en Panik; men paa den anden Side kan det sikkert ikke nægtes, at Spirer til Uro og Nervøsitet ere til Stede i vide Kredse rundt om i Befolkningen, og der er jo ingen, der kan tilfikkre os, at vi ere naaede til Enden, eller at der ikke kan komme mere frem af den Slags, som vi have set i Sommer. Vi have jo Lov til at haabe, at det skulde være forbi, men der er jo ingen, der med fuld Sikkerhed kan garantere derfor, og det forekommer mig saaledes, at det maatte være i det heles velforstaaelige Interesse, og ikke mindst i disse Sparekassers og Selskabers egen Interesse, om man kunde naa til mere virksomme Lovbestemmelser end dem, vi nu kende. Ganste vist hører jeg paa ingen Naade til dem, som mene, at naar man blot kaster sig i Statens og Lovgivningsmagtens Arme, er alt udmærket og vel forvaret. Jeg tror, at det

hverken vilde være nødvendigt eller i og for sig nyttigt, om man vilde opgive Selvstyret i disse Foreninger — det, som har hjulpet til, at disse Foreninger have kunnet vokse sig store og stærke — for helt at kaste sig over i Statsmagtens Arme. Jeg tror ikke, det vilde være nyttigt, for det første, fordi det jo har vist sig, at paa Omraader, hvor Staten har den fulde kontrolerende Myndighed og Magt til at gribe ind til enhver Tid, har der alligevel nok saa meget kunnet foregaa Underslæb og Besvigelse. Jeg behøver blot at nævne Bordingborg og Bøslum, saa ville ærede Medlemmer være paa det rene med, at Staten i og for sig ikke absolut afgiver en mere betryggende Kontrol end den, der kan ske gennem Selvstyret. Jeg tror ikke, det vilde være nyttigt, jeg tror det vilde være et Tilbagekridt, om man paa disse Omraader vilde bortskjerne eller blot væsentlig indskrænke Selvstyrets Virksomhed. Den Naade, hvorpaa disse Foreninger ere blevne ledede gennem Befolkningens egne Bestemmelser, har vist i de sidste 30—40 Aar bidraget stærkt til at højne baade vort Folks aandelige og økonomiske Liv. Men jeg tror heller ikke, det er nødvendigt. Jeg tror, at man meget vel vilde kunne finde saadanne Former, som kunne yde saa megen Betryggelse, som man overhovedet i menneskelige Forhold kan opnaa, uden at man behøver at gaa selve Selvstyret for nær.

Der kan naturligvis tænkes mange forskellige Naader, hvorpaa man kan sætte noget saadant i Værk. Det er jo muligt, at stærkede Revisionsbestemmelser, stærkede Ansvarsbestemmelser i det hele kunne have deres Betydning, men jeg tror — og det vil jeg henstille til den høje Regerings Overvejelse, hvis den vil komme frem med et saadant Forslag — at den Naade, hvorpaa man vilde naa saa vidt muligt at bortskære Ondet ved Roden, vilde være ved at indføre visse organisatoriske Bestemmelser, som alle disse Selskaber havde at undersøgte sig, som de havde at indføre i deres Vedtægter og at efterleve. Navnlig vilde det være af Betydning, at man sørgede for at forhindre, at Stillingerne som Disponent, Kasserer og Bogholder bleve forenede paa een Haand. Jeg tror, at det er deri, Fejlen ligger, i alt Fald i de Tilfælde, som ere komne frem i den forløbne Sommer. Det har været Tilfældet baade i Ørsted, i Aarup, og saa vidt mig bekendt ogsaa i Faaborg, at en og samme Mand forenede enten alle disse Stillinger eller flere af dem og derved har været i Stand til at udøve sine Bedragerier og dække over dem gennem en meget lang Aarække. Naturligvis kan der, selv om man